

ICOMOS Slovenija

Slovensko nacionalno združenje za spomenike in spomeniška območja

---

Naša številka: 16/2022
Datum: 29.11.2022

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, gp.mkgp@gov.si

Direktorat za gozdarstvo in lovstvo

Dunajska cesta 22

1000 Ljubljana

Sklic 340-75/2022

Zadeva: pripombe Združenja ICOMOS Slovenija na »Načrt sanacije gozdov, poškodovanih v požaru Goriški Kras od 15. 7. do 1. 8. 2022«, ki je bil v javno razpravo posredovan 15. novembra 2022

Spoštovani!

Nacionalni odbor ICOMOS Slovenija po pregledu *Načrta sanacije gozdov, poškodovanih v požaru Goriški Kras od 15.7. do 1.8. 2022*, posredovanega v javno razpravo 15. novembra 2022 s strani Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, posreduje pripravljavcem pripombe, za katere smatramo, da je nujno, da jih preučijo in upoštevajo pri pripravi končnega elaborata.

Ugotavljamo namreč, da je načrt pripravljen izključno z vidika ene stroke - gozdarske, ki je gotovo ena ključnih, ko gre za sanacijo gozdov in gospodarjenje z njimi, vendar ne edina, ki naj pri pripravi rešitev za tako kompleksno problematiko sodeluje. Sanacija gozdov je pomemben del ukrepov, ki jih prizadeti prostor potrebuje, da bo sanirano uničenje, ki je nastalo v požaru, in da bo vzpostavljena odpornost, ki jo je potrebno zagotoviti v času vedno bolj intenzivnih posledic podnebnih sprememb.

Pregled elaborata pokaže, da predlogi ukrepov ne upoštevajo celostnega konteksta vseh prvin prostora in s tem tudi ne zagotavljajo kontinuitete raznolikih načinov rab prostora, ki so se oblikovale na obravnavanem območju skozi stoletja, lahko rečemo tudi tisočletja. Gre za vrednote, ki so s svojim prepletom in vzajemno povezanostjo narave in človekovega delovanja območje Krasa oblikovale v eno najbolj prepoznavnih kulturno krajinskih območij Slovenije in širše tudi Evrope.

Suhozidna gradnja, ki je eden ključnih elementov kulturne krajine Krasa, je bila kot večina gradnje leta 2018 vpisana na Unescov reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Prav omenjena prepletenost vseh dejavnosti v prostoru skozi čas je eden od temeljev odpornosti prostora in pogoj za trajnostno prihodnost. To lahko v prihodnje zagotavljamo le tako, da upoštevamo enakovredno vse štiri vidike trajnosti; tako okoljskega, ekonomskega kot družbenega in kulturnega. Pomen slednjih dveh, ki sta sicer kvantitativno zelo težko merljiva, se je še posebej izkazal v času

pandemije, ko smo vsi občutili pomen dostopnosti do kvalitetnega življenjskega prostora za zdravo in uravnoteženo življenje.

Podrobnejši pregled načrta sanacije pokaže, da je zagotavljanje obnove gozdov zelo natančno opredeljeno in verjamemo, da strokovno ustrezno pripravljeno, o čemer sicer nismo usposobljeni strokovno ocenjevati. Kljub temu bi želeli poudariti, da je izjemnega pomena tako za zagotavljanje požarne varnosti kot kulturne krajine, omejevanje prekomernega zaraščanja podrasti in vzpodbujanje kmetijske rabe, česar se načrt sicer dotakne, vendar ne s konkretnimi ukrepi in predlogi. Ob napisanem je potrebno zagotoviti tudi revitalizacijo elementov kulturne krajine kot je suhozidna gradnja, ki je bila na nekaterih mestih porušena zaradi intervencij, sanacijski načrti pa predvidevajo njihovo nadaljnje odstranjevanje, kar je neprimerno. Suhozidi, kot je navedeno tudi v načrtu, so lahko pomemben element protipožarne zaščite v prihodnje. Načrtovane širitve obstoječih poljskih in peš poti, da bi zagotovili dostopnost intervencijskim vozilom preko tradicionalne mreže komunikacij v prostoru, niso primerne, saj posegajo v način obstoječe rabe krajine in jo neustrezno preoblikujejo. Zato je nujno razviti nov sistem dostopnih poti tako, da ne bo vplival na obstoječega tradicionalnega, bo pa zagotavljal izvajanje intervencij v primeru potreb.

Da bi dosegli ustrezno uporabnost načrta sanacije in da bo lahko le ta vzorčni primer spopadanja s posledicami morebitnih prihodnjih požarov drugje v Sloveniji, kot je bilo večkrat poudarjeno ob njegovih javnih predstavitev, je obstoječi predlog nujno vsebinsko dopolniti na način, da bo v njegovo pripravo vključeno lokalno prebivalstvo in interdisciplinarna skupina strokovnjakov, ki bo sestavljena iz vseh strok, ki sodelujejo pri urejanju prostora in zagotavljajo varstvo javnega interesa v prostoru.

Potrebno je opozoriti na dejstvo, da je Slovenija podpisnica **Okvirne konvencij Sveta Evrope o vrednosti kulturne dediščine za družbo** (2005), ki v 8. členu izpostavi zavezo držav pogodbenic, da uporabljajo vse vidike dediščine kulturnega okolja, zato da:

- a) obogatijo gospodarski, politični, socialni in kulturni razvoj ter načrtovanje rabe prostora, pri čemer po potrebi upoštevajo ocene vpliva kulturne dediščine in sprejmejo strategije za ublažitev škode;
- b) spodbujajo skupen pristop k politikam o kulturni, biotski, geološki in krajinski raznovrstnosti za doseganje ravnotežja med njimi;
- c) okrepijo povezanost družbe s spodbujanjem občutka za soodgovornost za kraje, v katerih ljudje živijo;
- d) spodbujajo doseganje večje kakovosti pri sodobnem dopolnjevanju okolja brez ogrožanja njegovih kulturnih vrednot.

Skladno z napisanim je ključnega pomena pripravljen načrt sanacije dopolniti in nadgraditi tako, da bo omogočil celostno sanacijo prostora kulturne krajine in bo prispevala k izboljšanju ali vsaj ohranjanju načina in kvalitete življenja na območju, kot je bilo pred požarom.

Zavedati se je potrebno, da predstavlja, ne le gozd, ampak celotna kulturna krajina, ki je tu izjemno pestra, izjemen trajnostni in nenadomestljivi vir za lokalno prebivalstvo in s tem tudi Slovenijo kot državo. Potrebno je storiti vse, da se objektivno in celostno ocenijo vsi predvideni ukrepi in preoblikujejo tako, da bodo omogočili ohranjanje temeljnih prvin kulturne krajine in način življenja, ki jo je oblikoval. Dejstvo je, da se kulturna krajina stalno spreminja, in strokovnjaki s področja

varovanja narave in kulturne dediščine, krajinski arhitekti, urbanisti ter prostorski načrtovalci so tisti, ki lahko natančno ocenijo kako usmerjati posege sanacij, da jih skupaj s strokovnjaki s področja varovanja gozdov nato sestavijo v celoto, ki bo omogočala preudarno, strokovno in trajnostno prihodnost območja celotnega Goriškega Krasa in bo temelj njegove odpornosti.

Naša organizacija je skupaj z Mednarodno zvezo krajinskih arhitektov (IFLA) leta 2017 objavila mednarodno interdisciplinarno usklajen doktrinarni dokument ***Načela ICOMOS-IFLA glede podeželskih krajin kot dediščine****, ki potrjuje pomen prej izpostavljenih dejstev o vrednotah podeželskih kulturnih krajin. **Ta dokument dobro predstavi večplastnost pomenov ohranja kulturnih krajin, zato verjamemo, da odgovorne zavezuje k iskanju rešitev za celostno sanacijo in ohranjanje vseh elementov podeželske kulturne krajine Goriškega Krasa kljub temu, da ni vključena v nacionalni režim pravnega varstva.** Strokovnjaki Združenja ICOMOS smo vam pripravljene pri tem po svojih najboljših močeh pomagati, tudi s povezavami s kolegi iz tujine, ki so se s podobno problematiko že soočali. Ključnega pomena je namreč, da se zagotovi pristop sanacije, ki bo izboljšal razmere in ne obratno.

Lep pozdrav,

Dr. Sonja Ifko
Predsednica ICOMOS Slovenija

*Povezava do dokumenta: https://www.icomos.org/images/DOCUMENTS/Charters/GA2017_6-3-1_RuralLandscapesPrinciples_EN_adopted-15122017.pdf